

Pag.

de communi salute solliciti esse debemus 8.—**Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.** Particula *sicut* vim habet similitudinis et conditionis et necessitatem ignoscendi denotat 9. Sedulo inculcanda condonationis motiva 10: prudentia tamen necessaria, tum quoad eos qui vere condonant 11,

445.

SEXTA PETITIO.

Quantum periculum ne post perceptam peccatorum remissionem iterum relabamur 1: quomodo Christus oratione nos adversus hoc periculum munire voluerit 2. Necessitas adjumenti tum propter hominis imbecillitatem 3, tum propter hostium insultus, carnis, mundi, et diaboli 4. Dæmonum vires, audacia, numerus; impetus in pios magis quam in perversos: eorum tamen potestas Dei nutu et permissu gubernatur 5. Tentare est periculum de aliquo facere. In bonam partem tentat Deus ad honorandum; in malam

455.

SEPTIMA PETITIO.

Hæc petitio cæterarum compendium 1. Necessè non est fideles monere de necessitate petendi liberationem a malo 2; sed eos docere oportet modum recte illud petendi 3: multum enim interest inter infidelium et christianorum preces 4. Non petimus liberationem ab

tum quoad eos qui ad condonandum nondum adduci possunt 12. Ut precatio sit fructuosa, requiruntur in peccatore contritio de peccatis et propositum non amplius peccandi; adhibenda remedia adversus peccatum, usus sacramentorum, oblivio injuriarum 13.

partem diabolus ad perdendum 6. Induci in tentationem est tentationi succumbere; inducit autem qui lapsum procurat, vel non impedit. Deus homines in tentationem inducit, quatenus permittit eos labi, vel bona largitur quibus ipsi abutuntur 7. Non postulamus ut a tentationibus simus immunes, sed ne in tentationibus a Deo deseramus 8. Victoriæ de tentationibus reportamus fiduciam in Deum collocando, Christum ducem et sanctos sequendo, vigilando et orando, divino auxilio utendo 9. Victoriæ præmia 10.

omnibus malis; sed ab iis tantum quæ nullam animæ utilitatem afferre possunt 5. Vario modo Deus nos a malo liberat 6. Malus a quo liberari petimus est præcipue dæmon 7. Mala a quibus non liberamur, ferenda animo patienti, imo et gaudenti 8.

SIGNACULUM.

Magni refert orationem religiose absolvere 1. Orationis fructus et bona 2.

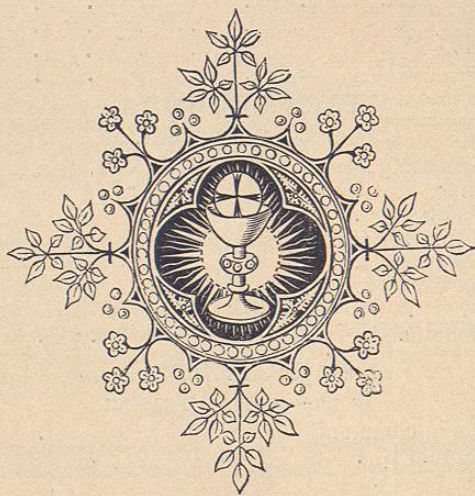
Voce *Amen* significatur exauditam esse orationem: ejus interpretatio 3.

Index partium et sectionum.

Pag.

Proœmium	1
PARS PRIMA.	
DE SYMBOLO FIDEL.	
Symbolum in communi.	9
Articulus I.	11
» II.	24
» III.	32
» IV.	39
» V.	49
» VI.	58
» VII.	64
» VIII.	70
» IX.	76
» X.	90
» XI.	95
» XII.	104
PARS SECUNDA.	
DE SACRAMENTIS.	
Sacramenta in genere	111
Baptismus	128
Confirmatio	158
Eucharistia	169
Pœnitentia	206
Extrema Unctio	243
Ordo	251
Matrimonium.	267
PARS TERTIA.	
DE PRÆCEPTIS DECALOGI	
Præcepta in communi.	282
Præceptum I.	290
» II.	301
» III.	312
» IV.	322
» V.	332
» VI.	341
» VII.	348
» VIII.	359
» IX-X.	368
PARS QUARTA.	
DE ORATIONE DOMINICA.	
Oratio in communi.	377
Orationis proœmium.	395
Petitio I.	405
» II.	409
» III.	417
» IV.	426
» V.	435
» VI.	445
» VII.	455
Signaculum.	461
Praxis catechismi.	465

Catechismi ad Parochos

PROCEMIUM.

A est humanæ mentis, et intelligentiæ ratio, ut, cum alia multa, quæ ad divinarum rerum cognitionem pertinent, ipsa per se, magno adhibito labore, et diligentia, investigaverit, ac cognoverit, maximam tamen illorum partem, quibus æterna salus comparatur, cujus rei in primis causa homo conditus, atque ad imaginem et similitudinem Dei creatus est, naturæ lumine illustrata cognoscere, aut cernere nunquam potuerit. Invisibilia quidem Dei, ut docet Apostolus, a creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus, et divinitas: ¹ verum mysterium illud, quod absconditum est a sæculis, et generationibus, ita humanam intelligentiam superat, ut, nisi manifestatum fuisset sanctis, quibus voluit Deus fidei munere notas facere divitias gloriæ sacramenti hujus in gentibus, quod est Christus, ² nullo studio homini ad eam sapientiam adspirare licuisset.

I.
Fidei necessitas.

Cum autem fides ex auditu concipiatur, perspicuum est, quam necessaria semper fuerit ad æternam salutem consequendam, doctoris legitimi fidelis opera, ac ministerium; siquidem dictum est: Quo modo audient sine prædicante? quo modo verò prædicabunt, nisi mittantur? ³ Et quidem ab ipsius mundi origine, clementissimus ac benignissimus Deus suis nunquam defuit, sed multifarie, multisque modis locutus est patribus in prophetis, ⁴ eisque pro temporum conditione ad cælestem beatitudinem certum, ac directum iter monstravit. Sed quoniam prædixerat, daturum se doctorem justitiæ in lucem gentium, ut esset salus ejus usque ad extremum terræ, ⁵ novissime locutus est nobis in Filio, ⁶ quem etiam, voce e cælo delapsa a magnifica gloria, jussit ut omnes audirent, ⁷ ejusque præceptis obtemperarent.

2.
Prædicatio fidei.

¹ Rom. I. 20. — ² Colos. I. 26. — ³ Rom. X. 14, 15, 17. — ⁴ Hebr. I. —

⁵ Isa. XLIX. 6. — ⁶ Hebr. I. 2. — ⁷ 2. Petr. I. 17.

Deinde vero Filius alios dedit apostolos, alios prophetas, alios pastores, et doctores,¹ qui verbum vitæ annuntiarent, ne circumferremur tamquam parvuli, fluctuantes omni vento doctrinæ, sed firmo fidei fundamento adhærentes, coædificaremur in habitaculum Dei, in Spiritu sancto.²

3. Ac ne quis verbum auditus Dei ab Ecclesiæ ministris, tamquam verbum hominum, sed, sicut vere est, verbum Christi acciperet,³ ille ipse salvator noster tantam auctoritatem eorum magisterio tribuendam esse statuit, ut diceret: Qui vos audit, me audit: et qui vos spernit, me spernit;⁴ quod quidem non de iis tantum, quibuscum sermo habebatur, intelligi voluit, verum de omnibus etiam, qui legitima successione docendi munus obirent, quibus se omnibus diebus usque ad consummationem sæculi affuturum esse pollicitus est.⁵

4. AT VERO, cum hæc divini verbi prædicatio nunquam intermitti in Ecclesia debeat, tum certe hoc tempore majori studio, et pietate elaborandum est, ut sana, et incorrupta doctrina, tamquam pabulo vitæ, fideles nutriantur, et confirmentur; exierunt enim falsi prophætæ in mundum,⁶ de quibus dixit Dominus: Non mittebam prophetas, et ipsi curabant: non loquebar ad eos, et ipsi prophetabant,⁷ ut variis doctrinis, et peregrinis,⁸ Christianorum animos depravarent.

Qua in re illorum impietas, omnibus Satanæ artibus instructa, tam longe progressa est, ut nullis fere certis finibus contineri posse videatur, ac, nisi Salvatoris nostri præclara illa promissione niteremur, qui se adeo stabile Ecclesiæ suæ fundamentum posuisse affirmavit, ut portæ inferi adversus eam prævalere nunquam possint:⁹ maxime verendum esset, ne hoc tempore, tot undique hostibus obsessa, tot machinis tentata, et oppugnata, concideret. Nam, ut omittamus nobilissimas provincias, quæ olim veram, et catholicam religionem, quam a majoribus acceperant, pie, et sancte retinebant, nunc autem derelinqentes viam rectam, erraverunt, atque in eo se maxime pietatem colere palam

¹ Eph. IV. 11. — ² Eph. II. 22. — ³ I. Thess. II. 13. — ⁴ Luc. X. 16. — ⁵ Matth. XXVIII. 20. — ⁶ I. Joann. IV. 1. — ⁷ Hier. XXIII. 21. — ⁸ Heb. XIII. 9. — ⁹ Matth. XVI. 28.

profitentur, quod a patrum suorum doctrina quam longissime recesserunt, nulla tam remota regio, aut tam munitus locus, nullus Christianæ reipublicæ angulus inveniri potest, quo hæc pestis occulte irrepere non tentarit.

Qui enim fidelium mentes corrumpere sibi proposuerunt, cum fieri nullo modo posse intelligerent, ut cum omnibus coram colloquerentur, et in eorum aures venenatas voces infunderent, idem alia ratione aggressi, multo facilius, ac latius impietatis errores disseminarunt. Nam, præter illa ingentia volumina, quibus catholicam fidem evertere conati sunt, a quibus tamen cavere, cum apertam hæresim continerent, non magni fortasse laboris, ac diligentia fuit, infinitos etiam libellos conscripserunt: qui cum pietatis speciem præ se ferrent, incredibile est, quam facile incautos simplicium animos deceperint.

QUAMOBREM Patres œcumenicæ Tridentinæ Synodi, cum tanto, et tam pernicioso huic malo salutarem aliquam medicinam adhibere maxime cuperent, non satis esse putarunt, graviora catholicæ doctrinæ capita contra nostri temporis hæreses decernere, sed illud præterea sibi faciendum censuerunt,¹ ut certam aliquam formulam et rationem Christiani populi ab ipsis fidei rudimentis instituendi, traderent, quam in omnibus ecclesiis illi sequerentur, quibus legitimi Pastoris, et doctoris munus obeundum esset.

Multi quidem adhuc in hoc scriptionis genere cum magna pietatis et doctrinæ laude versati sunt: sed tamen Patribus visum est maxime referre, si liber sanctæ Synodi auctoritate ederetur, ex quo Parochi, vel omnes alii, quibus docendi munus impositum est, certa præcepta petere, atque deprimere ad fidelium ædificationem possint: ut quemadmodum unus est Dominus, una fides,² ita etiam una sit tradendæ fidei, ad omniaque pietatis officia populum Christianum erudiendi, communis regula, atque præscriptio.

Ergo cum multa sint, quæ ad hanc rationem pertinere videantur, nemo existimet illud sanctæ Synodo propositum fuisse, ut omnia Christianæ fidei dogmata, uno libro com-

¹ Sess. XXIV. c. 7. et Sess. XXV. in fin. — ² Eph. IV. 5.

verbo et scriptis.

5. *Mens Concilii edendi catechismum*

ad usum pastorum

fidelium captu accommodatum.

prehensa, subtiliter explicarentur : quod ab iis fieri solet, qui se profitentur universæ religionis institutionem, et doctrinam tradere : id enim et infiniti pene operis fuisset, et instituto minus convenire perspicuum est : sed quoniam Parochos, sacerdotesque, animarum curatores, earum rerum cognitione instruendos suscepit, quæ pastoralis muneris maxime propriæ sunt, et ad fidelium captum accommodatæ, ea tantum in medium afferri voluit, quæ hac in re pium Pastorum studium, si in difficilioribus divinarum rerum disputationibus non ita versati fuerint, adjuvare possent.

6.

Curæ pastoralis finis est

QUÆ cum ita sint, antequam ad ea singillatim tractanda accedamus, quibus hujus doctrinæ summa continetur, institutionis rei ordo postulat, ut pauca quædam exponantur, quæ Pastores considerare, sibi que ante oculos proponere in primis debent; ut sciant, quonam, veluti ad finem, omnia eorum consilia, labores, studia referenda sint; quove pacto id, quod volunt, facilius consequi, et efficere possint.

*cognitio
Jesu
Christi,*

Illud igitur primum videtur esse, ut semper meminerint, omnem Christiani hominis scientiam hoc capite comprehendendi, vel potius, quemadmodum Salvator noster ait, Hæc est vita æterna : ut cognoscant te, solum verum Deum, et quem misisti, Jesum Christum.¹ Quamobrem in eo præcipue ecclesiastici doctoris opera versabitur, ut fideles scire ex animo cupiant Jesum Christum, et hunc crucifixum,² sibi que certo persuadeant, atque intima cordis pietate, et religione credant, aliud nomen non esse datum hominibus sub cælo, in quo oporteat nos salvos fieri,³ siquidem ipse propitiatio est pro peccatis nostris.⁴

justitia,

At vero quia in hoc scimus, quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus,⁵ proximum est, et cum eo, quod diximus, maxime conjunctum, ut simul etiam ostendat, vitam a fidelibus non in otio et desidia degendam esse, verum oportere, ut, quemadmodum ipse ambulavit, ita et nos ambulemus,⁶ sectemurque omni studio justitiam, pietatem, fidem, caritatem, mansuetudinem;⁷ dedit enim semetipsum

¹Joan. XVII. 3. — ²1. Cor. II. 2. — ³Act. IV. 12. — ⁴1. Joan. II. 2. — ⁵1. Joann. II. 3. — ⁶1. Joann. II. 6. — ⁷1. Timot. VI. 11.

pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum,¹ quæ Apostolus Pastoribus præcipit, ut loquantur, et exhortentur.

Cum autem Dominus, ac Salvator noster non solum dixerit, sed etiam exemplo suo demonstrarit, legem, et prophetas ex dilectione pendere, Apostolus deinde confirmarit, caritatem esse finem præcepti, ac legis plenitudinem,² dubitare nemo potest, hoc, tamquam præcipuum munus, omni diligentia curandum esse, ut populus fidelis ad immensam Dei erga nos bonitatem amandam excitetur, ac divino quodam ardore incensus, ad summum illud et perfectissimum bonum rapiatur; cui adhærere, solidam, et veram felicitatem esse is plane sentiet, qui illud Prophetæ dicere poterit : Quid enim mihi est in cælo, et a te quid volui super terram?³ Hæc nimirum est via illa excellentior, quam idem Apostolus demonstravit, cum omnem doctrinæ, et institutionis suæ rationem ad caritatem, quæ nunquam excidit,⁴ dirigeret. Sive enim credendum, sive sperandum, sive agendum aliquid proponatur, ita in eo semper caritas Domini nostri commendari debet, ut quivis perspiciat, omnia perfectæ Christianæ virtutis opera non aliunde, quam a dilectione ortum habere, neque ad alium finem, quam ad dilectionem referenda esse.

CUM autem in omni re tradenda plurimum intersit, utrum hoc, an illo modo aliquid doceas, tum vero hoc in Christiani populi institutione maximi momenti existimandum est. Observanda est enim audientium ætas, ingenium, mores, conditio, ut qui docendi munus exercet, omnia omnibus efficiatur, ut et omnes Christo lucrifaciat,⁵ et seipsum fidelem ministrum, et dispensatorem probare possit,⁶ ac veluti servus bonus, et fidelis, dignus sit, qui super multa constituatur a Domino.⁷ Neque vero unius tantum generis homines fidei suæ commissos esse arbitretur, ut præscripta quadam, et certa docendi formula erudire, atque ad veram pietatem

7.

*Modus
docendi
auditori-
bus ac-
commoda-
tus.*

¹ Tit. II. 14. — ² Matth. XXII. 40. 1. Tim. I. 5. Rom. XIII. 10. — ³ Psal. LXXII. 25. — ⁴ 1. Corinth. XII. 31. XIII. 8. — ⁵ 1. Corinth. IX. 22. — ⁶ 1. Corinth. IV. 1, 2. — ⁷ Matth. XXV. 23.

instituire æque omnes fideles possit : sed cum alii veluti modo geniti infantes sint,¹ alii in Christo adolescere incipiant, nonnulli vero quodam modo confirmata sint ætate, necesse est diligenter considerare, quibus lacte, quibus solidiore cibo opus sit,² ac singularis ea doctrinæ alimenta præbere, quæ spiritum augeant, donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.³ Id vero Apostolus in se ipso omnibus observandum indicavit, cum dixit, se Græcis, et Barbaris, sapientibus, et insipientibus debitorem esse;⁴ ut videlicet intelligerent, qui ad hoc ministerium vocati sunt, ita in tradendis fidei mysteriis, ac vitæ præceptis, doctrinam ad audientium sensum, atque intelligentiam accommodari oportere, ut cum eorum animos, qui exercitatos sensus habent, spirituali cibo expleverint, ne interim parvulos fame perire patiantur, ut qui panem petant, et non sit qui frangat eis.⁵ Neque vero cujusquam studium in docendo retardari debet, propterea quod interdum necesse sit auditorem earum rerum præceptis instrui, quæ leviores, et humiliores videntur, nec sine molestia ab iis potissimum tractari solent, quorum animus in sublimium rerum contemplatione versatur, ac conquiescit. Nam si ipsa æterni patris sapientia in terras descendit, ut in carnis nostræ humilitate cælestis vitæ præcepta nobis traderet; quem non compellat caritas Christi,⁶ ut parvulus fiat in medio fratrum suorum, et tamquam nutrix fovens filios suos ita cupide proximorum salutem desideret, ut, quod de se ipso Apostolus testatur,⁷ eis velit non solum Evangelium Dei, sed etiam animam tradere?

8. OMNIS autem doctrinæ ratio, quæ fidelibus tradenda sit, verbo Dei continetur, quod in scripturam, traditionesque distributum est. Itaque in harum rerum meditatione Pastores dies, noctesque versabuntur, memores illius D. Pauli admonitionis, quam ad Timotheum scriptam, omnes, quicumque animarum curæ præpositi sunt, ad se pertinere

*Duplex
fons do-
ctrinæ,
scriptura
et tradi-
tio.*

¹ 1. Petr. II. 2. — ² 1. Cor. III. 2. Heb. V. 12. — ³ Eph. IV. 13. — ⁴ Rom. I. 14. — ⁵ Thren. IV. 4. — ⁶ 2. Cor. V. 14. — ⁷ 1. Thes. II. 7. 8.

existimabunt; est autem hæc admonitio in hunc modum Attende lectioni, exhortationi, et doctrinæ :¹ est enim omnis scriptura divinitus inspirata utilis ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.²

SED quoniam, quæ divinitus tradita fuerunt, multa sunt, et varia, ut nec ita facile aut animo comprehendi, aut etiam, mente comprehensa, memoria teneri possint, ut cum se obtulerit docendi occasio, eorum parata sit et prompta explicatio, sapientissime majores nostri totam hanc vim, et rationem salutaris doctrinæ, in quatuor hæc capita redactam, distribuerunt, apostolorum Symbolum, Sacramenta, Decalogum, Dominicam orationem; nam omnia, quæ Christianæ fidei disciplina tenenda sunt, sive ad Dei cognitionem, sive ad mundi creationem et gubernationem, sive ad humani generis redemptionem spectent, sive ad bonorum præmia, et malorum pœnas pertineant, Symboli doctrina continentur. Quæ autem signa sunt, et tamquam instrumenta ad divinam gratiam consequendam, hæc septem sacramentorum doctrina complectitur. Jam vero quæ ad leges referuntur, quorum finis est caritas,³ Decalogo descripta sunt. Quidque denique ab hominibus optari, sperari, ac salutariter peti possit, id Dominica preceatione comprehenditur. Quare sequitur, ut, explanatis quatuor his quasi communibus sacræ scripturæ locis, nihil fere ad eorum intelligentiam, quæ Christiano homini discenda sunt, desiderari possit.

Itaque visum est monere Parochos, ut, quoties usu venerit, ut aliquem interpretentur evangelii, vel quemvis alium divinæ scripturæ locum, intelligant, ejus loci, quicumque is fuerit, sententiam cadere sub unum aliquod quatuor illorum capitum, quæ diximus, quo tanquam ad ejus doctrinæ fontem, quod explicandum sit, confugient; exempli causa, si explanandum sit illud evangelium primæ dominicæ Adventus : Erunt signa in sole et luna,⁴ etc. quæ ad eam rationem pertinent, tradita sunt illo Symboli articulo : Venturus est judicare vivos et mortuos; quibus inde assum-

9.
*Doctrinæ
quatuor
præcipua
capita.*

10.
*Monitum
præcti-
cum.*

¹ 1. Tim. IV. 13. — ² 2. Tim. III. 16. 17. — ³ 1. Tim. I. 5. — ⁴ Luc. XXI. 25.

ptis, Pastor una eademque opera fidelem populum et Symbolum, et Evangelium docebit. Quare in omni docendi, et interpretandi munere, hanc consuetudinem tenebit dirigendi omnia ad prima illa quatuor genera, ad quæ referri universam divinæ scripturæ vim, atque doctrinam diximus. Docendi autem ordinem eum adhibebit, qui et personis, et tempori accommodatus videbitur : nos Patrum auctoritatem secuti, qui initiandis Christo domino, et in ejus disciplina instituendis hominibus, a fidei doctrina initium fecerunt, operæ pretium duximus, quæ ad fidem pertinent, prius explicare.

Pars Prima.
DE SYMBOLO FIDEI.

ED quoniam in divinis litteris multiplex est fidei significatio, hic de ea loquimur, cujus vi omnino assentimur iis, quæ tradita sunt divinitus. Hanc autem ad salutem consequendam esse necessariam, nemo jure dubitabit, præsertim cum scriptum sit : Sine fide impossibile est placere Deo.¹ Cum enim finis, qui ad beatitudinem homini propositus est, altio sit, quam ut humanæ mentis acie perspicere possit, necesse ei erat, ipsius a Deo cognitionem accipere. Hæc vero cognitio nihil aliud est, nisi fides, cujus virtus efficit, ut id ratum habeamus, quod a Deo traditum esse sanctissimæ matris Ecclesiæ auctoritas comprobavit; nulla enim fidelibus potest accidere dubitatio in iis, quorum Deus auctor est, qui est ipsa veritas; ex quo intelligimus, quantum inter hanc fidem, quam Deo habemus, intersit, et illam, quam humanæ historiæ scriptoribus adhibemus. Fides autem, quamquam late pateat, et magnitudine, ac dignitate differat, (est enim sic in sacris litteris : Modicæ fidei, quare dubitasti?² et, Magna est fides tua :³ et, Adauge nobis fidem :⁴ item, Fides sine operibus mortua :⁵ et, Fides, quæ per caritatem operatur)⁶ tamen est idem genere, et diversis fidei gradibus eadem definitionis vis, et ratio convenit. Quam vero fructuosa sit, et quantam ex ea utilitatem capiamus, in articulorum explicatione dicetur.

Quæ igitur primum Christiani homines tenere debent, illa sunt, quæ fidei duces, doctoresque sancti Apostoli, divino spiritu afflati, duodecim Symboli articulis distinxerunt. Nam cum mandatum a Domino accepissent, ut pro ipso legatione fungentes,⁷ in universum mundum proficiscerentur, atque omni creaturæ Evangelium prædicarent,⁸ Christianæ fidei formulam componendam censuerunt, ut scilicet id ipsum

I.
Fidei definitio.

2.
Symbolum fidei.

¹ Heb. XI. 6. — ² Matth. XIV. 31. — ³ Matth. XV. 28. — ⁴ Luc. XVII. 5. — ⁵ Jac. II. 20. — ⁶ Galat. V. 6. — ⁷ 2. Cor. V. 20. — ⁸ Marc. XVI. 15.